

Små nasjoner - stor rolle

Det er ikke så meget over et århundre siden økonomiske flyktninger fra Norden var med på å befolke USA. I dag er Europa og Norden mulighetenes land for millioner av nødstilte mennesker i andre verdensdeler. Det stiller oss overfor to utfordringer: Hvordan tar vi imot dem som kommer, og hvordan bidrar vi til å bedre kårerne i land folk flykter fra?

En av åpningstalerne ved den internasjonale MRA-konferansen i Caux i sommer var den tunesiske FN-ambassadøren i Genève, Mohammed Ennaceur, som også er årets president i FN's menneskeretts-kommisjon. Han fikk sin utdannelse i Frankrike og har bodd lenge i Europa, men nå måtte han si: "Europa holder på å bygge en mur rundt seg. Jeg føler meg mer og mer fremmed her. En økende tendens til å forkaste det som er annerledes preger Europa."

Hvis Ennaceur har rett, er det alvorlig. På sikt kan et rikt mindretall omgitt av et nødstilt flertall ikke bevare sin levestandard eller identitet ved å bygge murer. "Vesten forstår ikke hva kommunismen har lært oss de siste 40 årene: Hvis du river ned murer skaper du håp. Hvis du bygger murer skaper du hat," sa en polsk leder nylig.

Sadrudin Aga Kahn, den respekterte tidligere FN-kommissær for flyktninger, uttalte nylig at Vesten går mot selvmord hvis det ikke erkjenner at alle mennesker er ett folk. Historikeren Paul Kennedy fra Yale universitet i USA, hvis bok "Imperiers vekst og fall" ble en best-seller verden rundt, sier i et intervju med Dagbladet: "Hvis vi tror vi kan ignorere de fattiges problemer, gjør vi en stor feil. De kommer likevel. Noen stenger grensene, og forstår ikke at man må handle på flere plan for å demme opp for en ukontrollert innvandring. Man må gå til røttene for ubalansen mellom rike og fattige land."

Mange av røttene er det vanskelig å gjøre noe med, som kolonialismens ettervirkninger eller forskjeller i kultur, klima og geografi. De mange feilslåtte u-hjelpsprosjekter er et tegn på det. Og hva kan man gjøre hvis etniske grupper eller nasjoner insisterer på å føre krig mot hverandre, med hungersnød og masseflukt som resultat?

Samtidig viser norsk meglerinnsats både i Midt-Østen og Jugoslavia at små nasjoner kan spille en stor rolle. Det vi alle kan gjøre, er å ta et oppgjør med vår egen likegyldighet og passivitet. Når vi åpner hjerte og sinn for menneskene og lidelsen omkring oss, når vi er villige til å dele, vil vi bli vist de skrittene vi selv kan ta. Vi gjør noe med røttene til ubalansen, og bidrar til at Norge blir en kraft for rettferdighet og fred i verdenssamfunnet.

Forsøk her til lands?

Midt i en hetebølge i slutten av juni deltok over 500 i en "unity walk" (enhetsvandring) gjennom sørstatenes gamle hovedstad, Richmond, Virginia. Vandrene ble ledet av Richmonds svarte borgermester. De oppsøkte historiske steder som symboliserer fortidens konflikter og undertrykkelse: En gammel kirke som ble bygget midt i en indiansk kirkegård. Stedet hvor slaver ble solgt på auksjon. Veien som Abraham Lincoln vandret den dagen Richmond kapitulerte, og 10 dager før han ble myrdet.

"Richmonds historie gir byen et spesielt utgangspunkt for å bidra til løsningen av Amerikas raseproblemer," sa ordføreren. Han var blant initiativ-takerne til en internasjonal konferanse om "å helbrede Amerikas hjerte gjennom en ærlig samtale om rase, forsoning og ansvar". Blant deltakerne fra 20 nasjoner var ingeniør Knut Dale, Bærum, og en sosialarbeider fra Grünerløkka i Oslo, Kebba Secka. Kebba Secka er en av dem som har lansert "Non-violent generation", som består av Oslo-ungdom fra forskjellige folkegrupper som går mot voldsbruken i dagens samfunn.

"Ingen av oss kan ordne opp i dette alene. Vi må stå sammen med mennesker som er annerledes," sa en afrikansk-amerikansk undervisningsleder fra Oregon. "Dette var styrken i Richmond," rapporterer Dale. "Det var et nettverk av mennesker som ville forandre Richmond og USA, som trakk, drømte og planla sammen. Det ga en visjon om at det nytter."

Å stimulere til samarbeid mellom myndigheter, frivillige organisasjoner, religiøse grupper etc. var ett av konferansens mål. I en 12-siders rapport til Innvandreretaten, som hjalp til å finansiere Kebba Seckas reise, skriver han bl.a.: "Undertegnede er dypt takknemlig til både MRA og Innvandreretaten for all hjelp og støtte. Å slippe moralske imperativer til i alle sektorer er blitt en politisk nødvendighet. Richmond igangsatte oppriktige dialoger om holdninger som hindrer forsoning og andre former for positiv endring, som f.eks. rettferdighet.

Atmosfæren var behersket og harmonisk: Alle fikk lov til å være seg selv. Konferansen hadde sjel! Å gjennomføre større samlinger på en så balansert måte at folk kjenner seg igjen i miljøet, er viktig. Også instanser som stiller med følelsesladde problemstillinger som integrering av innvandrere, må ta dette med i sin organisasjonstenkning.

Det var likeverd mellom sort og hvit i arbeidsutvalgene. I Norge opplever mange innvandrere at de kommer inn primært som ressurser for nordmenns formål. For å kunne arbeide sammen kan vi lære mye fra konferansedeltakerne i Richmond. Hvem vil være med på et slikt forsøk her til lands?"

Bygger vi broer eller murer?

På en eller annen måte kom Monsignor Matko Zovkic seg ut av Sarajevo og sluttet seg til folk fra 64 land som var samlet i Caux fra kriseområder verden rundt, som Bosnia, Kroatia, Libanon, Somalia, Rwanda, Zaire, Sør-Afrika, Kambodsja, Hong Kong og Baltikum.

"Vi må helbredes fra en etnisk mentalitet. Vi må slutte å se oss selv ene og alene som ofre for andres undertrykkelse. Vi må lære å tilgi og be om tilgivelse," sa Matko (se bilde), som er ansvarlig for de 30.000 katolikkenes som enda er igjen i Sarajevo.

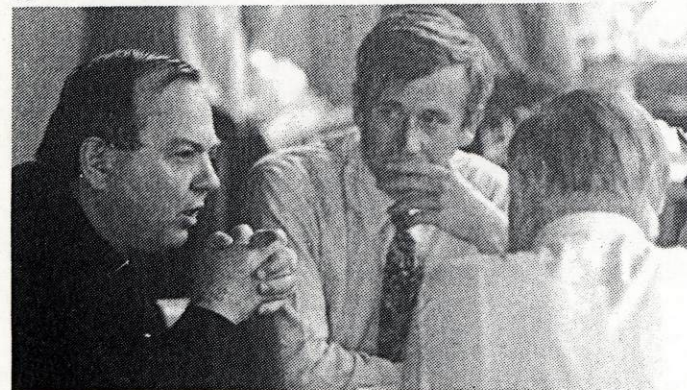
I det følgende gjengir vi en del enkeltskjebner og uttalelser fra konferansen:

Lege i Bosnia

Etter studier i Zagreb, endte en ghanesisk lege opp i Bosnia. Han ga en beskrivelse av hva som kan gå forut for en krig: "Mennesker trakk seg inn i seg selv, begrenset sin omgangskrets til sin egen folkegruppe. Det ble etterhvert slutt på den gjestfriheten jeg først hadde satt slik pris på. Frykt drepte tillit. Murene mellom mennesker ble høyere og høyere. Hvis vi hadde visst hvordan vi kunne bygge bro, kunne vi kanskje hindret konflikten i å bryte ut." Han selv har flyttet fra by til by og tatt imot og operert hardt sårede på sykehus der det meste har vært mangelvare.

Flyktning fra Somalia

Konferansen ga mange muligheter for dialog mellom muslimer og kristne. I et europeisk perspektiv kan Irland eller Bosnia tyde på at religiøse eller etniske motsetninger er grobunnen for konfliktene. Men hva skal man da si om det muslimske Somalia? "I mitt land er vi ett folk, med ett språk og en religion. Likevel opplever vi en borgerkrig som raserer landet," sa en somalisk flyktning som hadde vært geriljasoldat i åtte år. Sammen med somaliske flyktninger fra to andre klaner møttes han daglig med en gruppe for å søke hva de kan gjøre for sitt land.

Den katolske general-vikar for Sarajevo, Monsignore Zovkic t.v., i samtale i Caux.

Gissel i Beirut

Religiøse opplevelser var ikke det CNN-reporter Jerry Levin var ute etter i Beirut i 1984. Levin var jøde og ateist da han ble kidnappet av Hizbollah som den første av en rekke ameri-

kanere. Mens han satt bastet og bundet alene dag etter dag, var det nettopp en religiøs opplevelse han fikk: "Uten å ha noe å lese på og ute av stand til å gjøre noe, fikk jeg meditasjonens mulighet servert på en sølv tallerken. Jeg gjorde en reise, intellektuelt, følelsesmessig og åndelig, som ledet meg til tro." Hans kone Sis arbeidet iherdig for å få sin mann fri. Det skjedde etter elleve måneder. I dag er Jerry leder for nyhets- og informasjonstjenesten i World Vision, en internasjonal kristen organisasjon som bidrar med støtte til mer enn nitti land.

Strateg fra Washington

"Religion er et tve-egget sverd," sa Douglas Johnston, visepresident i CSIS, Senter for Strategiske og Internasjonale Studier i Washington. "Religionenes bidrag til splittelse har vært påpekt og dokumentert, men deres faktiske bidrag til fremgang og sosiale forandringer ved ikke-voldelige midler er langt mindre kjent. Religiøse og åndelige faktorer kan ha en effektiv andel i å hindre og løse konflikter." Douglas Johnstons og hans kollegers undersøkelser vil senere i år bli utgitt i boken 'Religion, the Missing Dimension of Statecraft' ved Oxford University Press, og vil bl.a. inneholde studier av MRA's bidrag til løsningen av krigen i Zimbabwe.

Kvinne fra urbefolkning

Hos mange som har opplevet grusomheter, er minnene skrevet inn i deres liv både fysisk og mentalt. En kvinne fra den indianske urbefolkningen i Kanada fortalte om sin egen lange vei til helbredelse, etter å ha opplevet både undertrykkelse og seksuell mishandling. Etter henne talte en fransk-talende kanadier, Laurent Gagnon. Han hadde tidligere vært sint og oppgitt over at representanter for Kanadas urbefolkning ga etter hans mening galt bilde av landets historie. I årevis hadde han sett på seg og sitt folk som en diskriminert minoritet under det engelsk-talende flertallet i Kanada. Men disse indianerne hadde sagt at de fransk-talende kanadiere også var undertrykkere! Ny erkjennelse hadde ledet Laurent til et nært samarbeid og vennskap med representanter for urbefolkningen. "Det er ikke noe galt å være stolt av sitt eget folk, sin egen kultur og religion," sa Gagnon, "men stolthet kan føre til at vi ekskluderer andre."

På mange konferanser som forsøker å løse vesentlige verdensproblemer, synes deltakerne nesten å være programforpliktet til å si at de har håp om fremgang. Av og til kan det være en illusjon, ofte har det røtter i virkeligheten, men ikke sjelden er det bare en ubøyelig vilje til ikke å gi opp som holder håpet levende. En statsråd sa ved avreisen fra Caux: "Nei, jeg har ikke funnet håp for mitt land her. Men jeg har fått mot til å gjøre det jeg bør gjøre. Hvis jeg følger opp det, kan jeg få håp."

Bjørn Ole Austad

Normer og frigjøring

Å bli helbredet og forandret kan bare komme som en gave. Det avhenger ikke av våre egne anstrengelser. Det er Guds arbeid i oss. Likevel er det noe vi må gjøre. Vi må selv finne ut hvor helbredelsen og forandringen er nødvendig.

Derfor er det viktig ikke å overse de enkle verktøy som MRA har gitt oss i fire absolutte normer: Ærlighet, renhet, uselviskhet og kjærlighet. Ved hjelp av dem kan du finne ut hvor helbredelse og forandring trengs. Du vet kanskje om andre verktøy, andre måter. Men jeg ser disse normene som en enkel hjelp til å komme i gang på veien til fornyelse, og til å fortsette på den dag etter dag.

Vi gjør en stor feil hvis vi ser disse normene som mål i livet, som en måte å bli feilfri på. Det er nettopp fordi jeg vet hvor feilbar jeg er, at jeg lengter etter å få et glimt av Guds fullkommenhet. Å strekke seg etter den høyeste etiske livskvalitet er hjertets naturlige gjensvar når det berøres av Gud. Når Gud har gjort noe for meg, ønsker jeg å leve opp til det høyste jeg vet. Så absolutte normer er ikke et mål, men et gjensvar.

Noen tror du er gammeldags og avlegs når du kommer med absolutte normer. Men når du ser hva mennesker lider p.g.a. misbruk og utnyttelse, når du ser på den sosiale ødeleggelsen som forårsakes av alt fra sadistisk vold, AIDs og narkotika til korrupsjon i forretningsliv og politikk, når grådighet og hjerteløshet blir norm - da blir ærlighet, kjærlighet, uselviskhet, ja, renhet, ganske radikalt og relevant for vår omtumlete moderne sivilisasjon.

Film i mørkerommet

Det blir galt når du ser på disse absolutte normene som en liste av ting du ikke må gjøre, som noe negativt. Jeg liker å fremkalle film i mørkerommet. Å anvende disse normene er noe av det samme: Å la Guds lys skinne gjennom negativene i våre liv og forandre dem til positive. Det dreier seg om å si et stort JA til Gud og til livet.

Absolutt ærlighet handler om frigjøring! For en lettelse det er når du ikke lenger behøver å bløffe, når en eller annen - en nær venn eller en av familien - vet hva du dypest nede frykter og kjemper med. Så mange, ja hele samfunn er sperret inne i en benektelse og lever en løgn. Ett ærlig skritt kan bryte oss ut av omgivelsenes tyranni og innlede frigjøring - i oss og om oss.

Absolutt renhet er den vidunderlige opplevelsen av å være helhjertet * i min kjærlighet til mennesker * i min skapende virksomhet * i min søken etter Gud. Lykkelige er de rene av hjertet for de skal se Gud. Hvis jeg er halvhjertet, vil jeg ikke finne Ham. Hvis jeg er blendet av all verdens glitter har jeg ikke syn for kjærligheten, for Gud eller for andre. For meg betyr renhet friheten til å elske uten begjær eller manipulasjon. Hvor jeg lengter etter den helhjertetheten - men ofte er så langt borte fra den.

Det bringer meg videre til absolutt uselviskhet. Idag legges det stor vekt på selvrespekt og identitet. Selvrespekt er viktig, men det må ikke forveksles med selvopptatthet. Mor Theresa synes

å være meget bevisst når det gjelder identitet og kall. Men i dag morges leste jeg noe hun har skrevet: "For å tilhøre Gud helt, må vi gi opp alt. I samme øyeblikk som vi begynner å tenke: Dette er meg, dette er mitt arbeid, blir det jeg gjør infisert av selviskhet og begynner å dø." Dypt nede lengter alle etter å leve for et slikt stort og uselvisk mål. Det gir livet mening.

Hull i hjertet

Absolutt kjærlighet er kjernen i det hele. Hver og en av oss er født med et hull i hjertet, med en innebygget lengsel etter å gjenspeile vår Skapers uforanderlige, uuttømmelige og betingelsesløse kjærlighet. Men hvor lett blir ikke kjærligheten sentimental, grov eller til og med grusom. Den må underbygges av de rene, sterke kvalitetene som de andre absolutte normene gir.

Vår tids mennesker er lei av teorier og programmer. Hvordan lever vi disse normene ut? Vi får komme til Gud med tomme hender for å motta helbredelse og forvandling, men etter å ha gjort våre hjemmelekser. Når du ser på ditt liv og vesen i lys av de høyeste etiske sannheter du kjenner til, er det ofte noe intuitivt - Guds ånd eller hva du nå vil kalle det - som viser deg det første skrittet. Og når du tar det skrittet, finner du at Gud er der og møter deg - tilgir, fornyer og styrker.

Da skjer det noe mer: Igjen og igjen har vi vært vitne til at energi til sosial innsats frigjøres i mennesker som lar Gud peke på og helbrede noe dypt inne i seg selv - et galt forhold, noe bitterhet eller raseri, en avhengighet som må brytes. Hvis du vil være en del av forandringskreftene i verden eller din egen situasjon, så slipp Guds forandringskrefter til i deg selv. Jeg setter pris på normer som bidrar til å gi meg en visjon og verktøy til forvandling og helbredelse i dagliglivet.

Michael Brown

Eksemplets makt

Ett eneste eksempel
på forsoning
må studeres
fem ganger så nøye
som fem eksempler

Anne Marie Mannsåker i "Erobre en hverdag", Peter Møller Krohn Forlag, Oslo, mai 1993.

sakset

På første pressekonferanse etter at han ble statsminister, slo statsminister Hosokawa fast at Japan hadde ført en angrepskrig mot sine naboer. I forrige uke viste han sin angers oppriktighet ved å antyde opprettelsen av et "Asia-Stillehavsfond" på 950 milliarder dollar som vederlag til krigens ofre. Nyheten er betydningsfull også for Japan selv, som enda arbeider på å forlike seg med et lite ærefullt kapittel i sin historie.

*International Herald Tribune, Paris,
21. - 22. august '93*

Forsoning, sluttstrek - det er vel og bra. Men først må det slås fast hvor det finnes skyld, i alle fall i enkelte tilfeller. At ofrene og gårdsdagens ugjerningsmenn - blant dem de som har lyktes i å hemmeligholde sin skyld etter Tysklands gjenforening eller unngå straff på grunn av foreldelse - nå skal leve side om side, bidrar ikke til at man vender seg mot en felles fremtid. Det trengs en sluttstrek og en startstrek. Begge dele må i alle fall delvis bygge på rettferdighetens norm.

*Frankfurter Allgemeine Zeitung, 24.
august '93, i en redaksjonell kom-
mentar til spørsmålet om foreldelse
av straffene i Øst-Tyskland, det tidli-
gere DDR.*

Takket være den tidligere kirkerådsleder Heyns innflytelse, hadde den hollandsk-reformerte kirke i Sør-Afrika avgitt erklæringer som bidro til å avskaffe apartheid og rasediskriminering som den samme kirke tidligere hadde vært med på å utvikle og legitimere. Nå i overgangsfasen forsøkte den, som de andre kirkene, å demme opp for vold og forsone stridende grupper.

Men det var også nødvendig med en forsoning kirkene imellom. Medlemskirkene i det sør-afrikanske kirkerådet møttes mot slutten av 1990 med geistlige fra den hollandsk-reformerte kirke, den karismatiske pinsebevegelsen og de uavhengige afrikanske kirker. Sammen bekjente de den skyld de på forskjellige måter hadde for apartheid.

*Robert von Lucius i Frankfurter All-
gemeine Zeitung, 21. august '93*

Det sterke fiendebildet mange tegner av islam er urettferdig. Det er viktig at vi selv utviser den toleranse og respekt som vi krever av de islamske stater vis a vis kristne, jøder og andre minoriteter. Denne respekt må baseres på bedre kunnskap om islam, og en analyse av hvilke felt vi som kristne har felles med muslimer: Troen på den ene og allmektige Gud og vektleggingen av moral og åndelige verdier mot ensidig materialisme. Så får vi samtidig erkjenne hvor våre veier skilles, og opprettholde en sterk og tydelig kritikk av fundamentalismen - uansett hvilket religiøst banner den bærer.

*Odd Kristian Reme, bymisjonsprest i
Stavanger, Vårt Land, 18. august '93*

Rasismen kommer han ikke utenom, hverken i diktsamlingen eller i det virkelige liv. Han har opplevet den i mange former, fra trusselbrev til å bli spyttet på. Rasende blir han, men fordømmer ingen. For som han sier: "Hvis også jeg begynner å hate, gjør jeg det samme som dem jeg bebreider. Og da er vi like langt."

*Aftenposten-intervju med lyrikk-de-
butanten Bertrand Besigye, opprinne-
lig fra Uganda, men oppvokst i
Norge; 18. august '93*

I en kultur som fastholder at det ikke finnes universelt gyldige sannheter, er ingenting absolutt. På lengre sikt mister både det objektivt gode og onde sin mening. Det gode blir ensbetydende med det som er behagelig eller nyttig på et visst tidspunkt. Det onde blir identisk med det som går imot ens subjektive ønsker. USA trenger meget til bønn hvis det ikke skal miste sin sjel.

*Pave Johannes Paul under sitt USA-
besøk, Kristeligt Dagblad, Køben-
havn, 17. august '93*

Den balkanske fascisme som ble slått under den annen verdenskrig, er bedre organisert og bevæpnet enn noen gang. Dens kjennetegn er et morderisk hat mot naboer som har annen tro eller etnisk opprinnelse, og fullstendig intoleranse overfor dem i egen etnisk gruppe som vil ha fred eller demokrati. De samme overgrep er blitt begått av alle parter i konflikten. Verdenssamfunnet må gå sammen om å lukke de helvetes porter som her åpner seg. Moralsk Opprustning har en uerstattelig andel i å få slutt på den bosniske tragedie.

*Milovan Djilas, Jugoslavias tidligere
vise-president og en pioner blant
dissidentene i Øst-Europa, i et
budskap til åpningen av Caux-konfe-
ransen.*

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo 2.

Tlf. 02-559430 Postgiro 0804.5125794. Bankgiro 6030.05.08831.

ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad Jens J. Wilhelmsen